

Povezovanje lastnikov gozdov kot ukrep za povečanje konkurenčnosti v zasebnih gozdovih ob uvajanju sodobnih tehnologij

Associating of forest owners as a measure for increasing competitiveness in private forests at the introduction of new technologies

Špela MALOVRH¹

Izvleček:

Malovrh, Š.: Povezovanje lastnikov gozdov kot ukrep za povečanje konkurenčnosti v zasebnih gozdovih ob uvajanju sodobnih tehnologij. Gozdarski vestnik 64/2006, št. 10, cit. lit. 22. V slovenščini s izvlečkom v angleščini. Lektura angleškega teksta Jana Oštir

Slovenski lastniki gozdov so pri gospodarjenju s svojimi gozdovi premalo organizirani in povezani. Posledično je to razlog za slabšo konkurenčnost zasebnega sektorja gozdarstva. Za dvig konkurenčnosti gospodarjenja z zasebnimi gozdovi in možnost rabe sodobnih tehnologij je potrebno pospeševati različne oblike povezovanja lastnikov gozdov. Vzorčna anketa kaže, da se lastniki gozdov zavedajo problema slabe povezanosti in pomena uporabe sodobnih tehnologij za dvig konkurenčnosti pri čemer del razlogov zato izhaja iz pomanjkanja ustrežnejših motivacijskih vzgibov.

Ključne besede: zasebni gozd, posestna sestava, povezovanje lastnikov gozdov, konkurenčnost

Abstract:

Malovrh, Š.: Associating of forest owners as a measure for increasing competitiveness in private forests at the introduction of new technologies. Gozdarski vestnik, Vol. 64/2006, No. 10. In Slovene, with abstract in English, lit. quot. 22. Translated into English by the author, English language editing by Jana Oštir.

Slovenian forest owners lack the sufficient organisation and cooperation in managing their forests. One of the consequences is poorer competitiveness of the private forestry sector. In order to increase the competitiveness of private forest management and the use of new technologies it is necessary to enhance various forms of private forest owners' association. Our survey shows that forest owners are aware of the problem of weak cooperation. Part of this problem is lack of appropriate motivation.

Key words: private forest, property structure, associating of forest owners, competitiveness

1 UVOD

Gozd in ljudje, ki gospodarijo z gozdom se neprestano spreminjajo. Na gospodarjenje z gozdovi ter konkurenčnost zasebnega sektorja gozdarstva poleg naravnih danosti vplivajo tudi družbeni procesi. Eden takih procesov je povezan z zmanjševanjem deleža kmečkega prebivalstva, kar posredno vpliva na spremembo socialno ekonomske strukture, drugi proces pa je povezan z drobljenjem in zmanjševanjem velikosti gozdne posesti. Vsi omenjeni procesi vplivajo na gospodarjenje z zasebnimi gozdovi in so vzrok za nizko konkurenčno sposobnost zasebnih gozdov.

Slovenija po konkurenčni sposobnosti gozdarstva zaostaja za razvitimi evropskimi državami, na primer zaradi neracionalne rabe delovnih sredstev, preskromne izrabe naravnih potencialov, premajhne

pozornosti, ki je namenjena tržnim vidikom gospodarjenja itd.. Zavedati pa se moramo, da so inovacije, kot izhodišče konkurenčnosti in tehnološki razvoj glavna in vodilna sila, če želimo na globalnem trgu doseči gospodarsko uspešnost.

Uvajanje sodobnih tehnologij v zasebne gozdove zahteva poleg preučitve interesa in pripravljenosti zasebnih lastnikov gozdov, tudi preučitev terenskih in sestojnih razmer. Predvsem je pomembno, da ugotovimo, katere so tiste površine, ki so v zasebnem sektorju primerne za sodobne tehnologije, v tem okvirju zlasti za strojno sečnjo (KRČ 2002, KOŠIR 2002), ter da preučimo posestne in lastniške razmere

¹Š. M. univ. dipl. inž. gozd., Biotehniška fakulteta, Oddeleke za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, Večna pot 83, 1000 Ljubljana

ter seveda interes lastnikov gozdov, kajti nenazadnje so lastniki tisti, ki odločajo o gospodarjenju s svojim gozdom.

1.1 Namen raziskave

Zadnja leta nove tehnologije prodirajo tudi v slovenske gozdove. Vedno več lastnikov gozdov je že odprtih za nove tehnologije in dajejo zgled in upanje za zasebni sektor. Spodbudno je tudi, da je veliko lastnikov gozdov seznanjenih z novimi tehnologijami in so se pripravljani izobraževati in uporabljati nove tehnologije. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da je za tehnološko posodabljanje potrebno veliko kapitala, novega znanja in časa, ki ga je potrebno posvetiti lastnikom gozdov, kajti nenazadnje so oni tisti, ki gospodarijo z tri četrtine slovenskih gozdov. Zaradi prevladujoče razdrobljene posesti in neugodne socialno ekonomske strukture je gospodarnost rabe sodobnih tehnologij vprašljiva, zato je edini smiselni pristop pri rabi sodobnih tehnologij v zasebnih gozdovih povezovanje lastnikov gozdov. Različne oblike povezovanja bi lastnikom gozdov omogočile, da bi konkurenčno nastopali na trgu, ter da bi z rabo sodobnih tehnologij dosegli, da bodo ekonomski učinki gospodarjenja čim ugodnejši.

Namen prispevka je analizirati možnosti na področju povezovanja lastnikov gozdov in povečanja konkurenčnosti gospodarjenja na zasebni gozdni posesti ter ugotoviti kakšne so možnosti in pripravljenost lastnikov gozdov za rabo sodobnih tehnologij.

Raziskava je sestavljena iz treh sklopov, in sicer: (a) osnovne značilnosti anketiranih gospodinjstev, (b) povezovanje lastnikov gozdov in (c) nove tehnologije pridobivanja lesa v zasebnih gozdovih. V sklopu (a) smo se osredotočili na osnovne značilnosti gospodinjstva, ki vplivajo na rabo sodobnih tehnologij. V sklopu (b) smo se osredotočili na povezovanje lastnikov, njihovo poznavanje različnih oblik povezovanja, njihovo zadovoljstvo z organizacijami ter pripravljenost za povezovanje in pričakovanja od posameznih oblik povezovanja. V sklopu (c) smo se osredotočili na možnosti, pripravljenost za rabo sodobnih tehnologij in posledice rabe sodobnih tehnologij v zasebnih gozdovih.

2 PREDSTAVITEV PROBLEMA

Slovenski zasebni gozdovi pokrivajo površino 0,8 milijonov ha. Sestavlja jo več kot 300.000 posesti in še več lastnikov gozdov. Število lastnikov zaradi delitve posesti ob dedovanju stalno narašča, povprečna

posest je vedno manjša, le okoli 2,6 ha, navezanost lastnikov na gozd in odvisnost od posekanega lesa se zmanjšuje. Skoraj 300.000 lastnikov gozdov ima posest sestavljeno iz približno 1.000.000 parcel, kar pomeni da ima povprečno lastnik svojo posest v treh kompleksih. Zaradi tega je tudi realizacija možnega poseka v povprečju nižja od dejanske zmogljivosti gozdov.

Razdrobljenost gozdne posesti je dejavnik, ki več plastno in negativno vpliva na gospodarjenje z gozdovi (VESELIČ 1994):

- gozd kot celovit naravni sistem se členi na majhne površine, kar zaradi trenutnih potreb in interesov posameznega lastnika onemogoča načrtno in prostorsko usklajeno delo z gozdom;
- majhna gozdna posest lastniku ne dopušča dolgoročnega t.j. trajnostnega in sonaravnega gospodarjenja, ker v materialnem pogledu v prihodnosti od nje ne more pričakovati veliko;
- majhnemu gozdnemu posestniku se za delo v gozdu ni smotrno niti tehnično opremljati, niti poglobljeno izobraževati;
- majhni gozdni posestnik pričakuje iz svojega gozda pogosto predvsem drva, kljub vrednejši potencialni sortimentni strukturi, ki jo lahko doneguje v svojem gozdu;
- veliko število majhnih gozdnih posestnikov pomeni večje stroške, omejeno učinkovitost in organizacijske probleme javne gozdarske službe;
- v kombinaciji z drugimi dejavniki npr. oddaljenostjo kraja bivanja lastnika gozda od gozdnih parcel, njegovega socialnoekonomskega položaja, fizične sposobnosti članov gospodinjstva za izvajanje gozdnih del se lahko negativni vpliv razdrobljene gozdne posesti praviloma še okrepi ali pa omili.

Mnogi lastniki gozdov se niso nikoli srečali z delom v gozdu. Nekateri so se z gozdom soočili šele ob dedovanju ali denacionalizaciji, kar pomeni da nimajo ustreznega znanja, strojev, orodja in varovalne opreme za delo v gozdu, včasih pa tudi potrebnega interesa za delo v gozdu. Znanje in izkušnje, ki so odločilne za produktivnost in kakovost dela, gozdni posestnik težko pridobi sam. Kako velike so izgube dohodka iz gozda zaradi neznanja, slabe opremljenosti in informiranosti, ne vemo, vemo pa da niso majhne. Če upoštevamo visok strošek delovne ure za premalo izkoriščen delovni stroj v letu, strošek dela, ki si ga lastnik ne zaračunava in vrednost prodanega lesa, ugotovimo da lastnik gozda dela v gozdu brez dobička ali pa celo z izgubo. Omenjeni dejavniki

si nedvomno zaslužijo pozornost pri usmerjanju razvoja gospodarjenja z zasebnimi gozdovi in dviganju gospodarske moči. Ravno ti dejavniki so tisti, ki ne omogočajo lastniku gozda optimalnega gospodarjenja z gozdom in povzročajo nizko stopnjo konkurenčnosti zasebnih gozdov.

Za konkurenčno rabo sodobnih tehnologij pa vemo, da je pomembna količinska in prostorska koncentracija sečnje. To bomo lahko dosegli samo s povezovanjem lastnikov gozdov na različnih ravneh, tako lokalnih kot tudi državnih. Torej je združevanje lastnikov gozdov le eden od načinov, s katerim se da odpraviti pomanjkljivosti razdrobljene gozdne posesti in povečati gospodarsko uspešnost in učinkovitost gospodarjenja z zasebnimi gozdovi, ter povečati konkurenčnost tržne proizvodnje (MALOVRH 2005).

3 DOSEDANJA RAZISKOVANJA

Z problematiko gospodarjenja z zasebnimi gozdovi sta se najbolj celovito ukvarjala Winkler in Medved. Winkler je preučeval ekonomski položaj zasebnih gozdnih posestnikov (1969), nastanek in razvoj kmečke posesti (1990), združništvo (1992), obdavčenje lastnikov (1993), značilnosti in posebnosti lastnine gozdov (1995) in solastništvo, kot posebno lastninsko kategorijo (2000) itd. Medved je preučeval usposobljenost zasebnih lastnikov gozdov za gospodarjenje z gozdovi (1994), stroške pridobivanja lesa na kmetiji (1995), gospodarjenje in pridobivanje lesa v zasebnih gozdovih (1997), gozdnogospodarske posledice posestne sestave slovenskih zasebnih gozdov (2000), posestne razmere in pridobivanje lesa v zasebnih gozdovih (2003) itd.

Dosedanja raziskovanja so bila zaradi drugačnega pristopa gospodarjenja usmerjena predvsem na posestne in lastninske razmere ne pa na področje povezovanja lastnikov gozdov. Potreba po teh vrstah raziskav je nastopila po spremembah družbene ureditve v Slovenije, ko so lastniki gozdov postali samostojni pri gospodarjenju.

Študijski dnevi leta 2004 z naslovom Prihodnost gospodarjenja z zasebnimi gozdovi v Sloveniji so celostno prikazali stanje in probleme v zasebnih gozdovih. S to problematiko se ukvarja tudi projekt Konkurenčnost in posledice rabe novih tehnologij v zasebnih gozdovih ter ukrepi za povezovanje lastnikov gozdov (2004-2006), ki ga financirata Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport.

4 DEFINICIJA KONKURENCE IN KONKURENČNOSTI

Ker se pojem konkurenčnost na vseh področjih življenja rabi razmeroma pogosto, je relevantne opredelitve smiselno povzeti nekoliko podrobneje. Pojma konkurenca in konkurenčnost ne moremo enotno definirati. Razlike so povezane z razvojem ekonomske miselnosti.

Beseda konkurenčnost izhaja iz latinskega glagola *con – curro*, kar pomeni tečem z nekom drugim.

Slovar slovenskega knjižnega jezika (SSKJ, II zvezek 1991) razmeroma obširno razlaga pojem konkurenca, konkurenčen, konkurenčnost. Konkurenco opredeljuje kot prizadevanje, da je kdo z večjo kakovostjo blaga ali nižjo ceno izdelkov, z boljšimi storitvami boljši kot nasprotnik. Kot drugo razlago daje konkurenci sinonim tekmovanje. Pojem konkurenčen opredeljuje kot nanašajoč se na konkurenco ali konkuriranje. Konkurenčnost pa je opredeljena kot lastnost, značilnost konkurenčnega.

Po drugi definiciji je konkurenca metoda medsebojnega tržnega povezovanja producentov in potrošnikov. Med njimi poteka neprestano tekmovanje. Konkurenca nastopi, kadar želi nek ekonomski subjekt na trgu doseči določene ekonomske prednosti na račun drugega (GLAS, KOVAČ in sod. 1990).

Konkurenca je prav gotovo glavna značilnost trgov. Nastane zaradi spopada interesov ekonomskih subjektov, ki lahko nadomestijo drug drugega na trgu. Tako morajo obstajati na trgu kupci in prodajalci, ki strmiijo za čim večjim zadovoljstvom oziroma dobičkom. Obenem morajo tako kupci, kot prodajalci izpodrivati oziroma nadomeščati drug drugega na trgih, kjer delujejo. To sta dva pogoja, ki morata biti izpolnjena za delovanje konkurence (TAJNIKAR 1994).

Ena izmed številnih definicij konkurence npr. trdi, da je konkurenca motor ekonomske rasti in razvoja. Na mikro ravni je konkurenca tista sila, ki motivira ljudi ali podjetja, da iščejo inovativne načine za doseg enakih rezultatov z manjšim obsegom virov, oziroma da dosežejo boljše rezultate z enakim vložkom. Na makro ravni konkurenca zagotavlja ohranjanje le najbolj vzdržljivih podjetij, ki lahko preživijo stalen boj v nadgradnji uporabe omejenih virov (JEPMA, RHOEN 1996).

Povezovanje lastnikov gozdov, temelji na sodelovanju. Tržno gospodarstvo z vsemi predvidenimi in nepredvidenimi, zaželenimi in nezaželenimi posledicami uveljavlja posameznika in tekmovalnost,

konkurenčnost, zato se postavlja vprašanje, ali je v sistemu svobodne tržne konkurence sploh možno prostovoljno sodelovati, če pa vsak posameznik uresničuje samo svoje osebne interese (AVSEC 1998).

Ker je eden temeljnih ciljev povečanja konkurenčnosti povečanje dodane vrednosti na časovno enoto, bo potrebno v prihodnje marsikaj narediti na področju zasebnih gozdov. Potrebno bo zagotoviti primerno okolje, ki bo spodbujajo dvig konkurenčnosti in s tem posredno tudi gospodarsko rast.

5 POVEZOVANJE LASTNIKOV GOZDOV

Vse do spremembe družbene ureditve (do leta 1990) in novega Zakona o gozdovih (1993), lastnik gozda niti ni bil pravi lastnik, saj o gospodarjenju v svojem gozdu skoraj ni imel pravice odločati. Monopol nad gospodarjenjem z vsemi gozdovi ne glede na lastništvo so imela gozdna gospodarstva. Spremembi družbene ureditve je sledila tudi reorganizacija gozdarstva. Gozdna gospodarstva so se razdelila na tri samostojne pravne naslednike: Zavod za gozdove Slovenije (ZGS), gozdarske gospodarske družbe ter gozdarske oziroma kmetijsko gozdarske zadruge (MALOVRH 2005). Lastniki gozdov so s tem dobili več odgovornosti in pravic.

Lastnik gozda zaradi sistema gospodarjenja z zasebnimi gozdovi v preteklem obdobju ni imel dovolj ustreznega znanja niti ne ustrezne opreme in informacij, da bi lahko opravil vsa dela v svojem gozdu, ki mu jih narekuje novi zakon. Ravno zaradi tega pa lastniki gozdov niso bili organizirani na področju trženja, še manj pa na področju uveljavljanja drugih interesov.

Sodelovanje lastnikov gozdov pri delu, izobraževanju in rabi strojev ni nekaj novega. Lastniki gozdov so se združevali že v preteklosti v različne organizacijske oblike. Najbolj pogosta oblika pa je bila zadruga. Po zemljiški odvezi leta 1848 so gozdovi v Sloveniji prešli v večinsko zasebno last. Lastniki gozdov so bili v začetnem obdobju močno obremenjeni s precejšnjo denarno odškodnino, zaradi česar so se zadolževali. Visoke obresti posojilodajalcev so narekovale samo-organiziranje v obliki kreditnih zadrug. Zdrušno povezovanje v kmetijstvu je dobilo velik razmah v začetku 20. stol., precej pa ga je zavrla prva svetovna vojna in kasneje svetovna gospodarska kriza (MEDVED / MALOVRH 2006). Velik problem je predstavljala zadolženost kmetov, ki so jo s posebnim zakonom odpravili po vojni. Število članstva se je zaradi povojnih reform

precej zmanjšalo. Država je prevzemala nadzor v zadrugah, zaradi česar so združena načela izgubila svoj pomen. Po osamosvojitvi Slovenije je bil leta 1992 sprejet Zakon o zadrugah (Ur.l. RS, št. 13-1/92), ki je izvirne ideje združništva ponovno obudil in omogoča ustanavljanje vseh vrst zadrug.

Od leta 1994 lastniki svoje interese lahko uveljavljajo tudi v strojnih krožkih, kjer s svojim delom in stroji opravljajo usluge za druge lastnike v okviru dejavnosti, ki jih določajo predpisi o medsosedski pomoči (DOLENŠEK 2006 / KLUN 2002). Strojni krožek je prostovoljno združenje kmetov nekega območja na društveni osnovi. Takšno združevanja ne zahteva veliko administracije. Cilj delovanja pa ni dobiček, ampak predvsem bolj racionalna izraba drage strojne opreme in delovnih kapacitet (MEDVED, MALOVRH 2006).

Leta 1999 je bil sprejet Zakon o Kmetijsko gozdarski zbornici (Ur.l. RS, št. 41-2025/99). Predpisal je obvezno članstvo za vse lastnike gozdov in kmetijskih zemljišč s katastrskih dohodkom nad določeno vrednostjo (19.870,00 SIT za leto 2005) (MEDVED, MALOVRH 2006).

Po letu 2000 je med lastniki gozdov v Sloveniji prišlo tudi do vrste lokalnih pobud za organiziranje v okviru društev lastnikov gozdov. Pravna podlaga za organiziranje je Zakon o društvih (Ur.l. RS, št. 60-2789/95). Pri organiziranju jim največ pomagajo terenski gozdarji zaposleni na Zavodu za gozdove Slovenije. Konec leta 2005 je bilo registriranih sedem društev (MEDVED, MALOVRH 2006).

Maja 2006 je prišlo do združitve različnih društev lastnikov gozdov in strojnih krožkov v Zvezo društev lastnikov gozdov (MALOVRH, MEDVED 2006). V zvezo se je povežalo 11 lokalnih društev s preko 1.000 člani. Namen Zveze lastnikov gozdov je, da zastopa in usklajuje interese svojih članov, pospešuje razvoj zasebnega sektorja gozdarstva kot sestavnega dela razvoja podeželja, veča pozitivne učinke sonaravnega in trajnostnega gospodarjenja z gozdovi v zasebni lasti, utrjuje in veča gospodarsko moč gozdnih posestnikov ob upoštevanju načel trajnosti, sonaravnosti in večnamenskosti slovenskih gozdov, pospešuje izobraževanje ter skrbi za varstvo narave in zdravega človekovega okolja (Ustanovna skupščina 2006).

Kljub precej pestrim oblikam sodelovanja in povezovanja lastnikov gozdov pa z doseženim ne moremo biti zadovoljni kajti gospodarjenje z zasebnimi gozdovi je v Sloveniji precej pod možnostmi izkoriščanja lesa prav v zasebnih gozdovih. Zaradi hitrih sprememb v socialno ekonomski strukturi in

nadaljevanja drobljenja posesti, je tako pred lastniki, gozdarsko stroko in pred državo veliko izzivov pri reševanju nakopičenih problemov trajnostnega gospodarjenja z zasebnimi gozdovi v Sloveniji (MEDVED, MALOVRH 2006).

6 CILJI POVEZOVANJA

Lastniki gozdov se med seboj združujejo zaradi različnih ciljev. Ti cilji se od posameznika do posameznika razlikujejo, a so na splošno usmerjeni v zmanjševanje negativnih posledic, ki jih prinaša specifična zasebnega sektorja gozdarstva. Velikost gozdne posesti s katero gospodari povprečen lastnik je majhna in ne omogoča optimalnega gospodarjenja z gozdovi. Razdrobljena gozdna posest pa še dodatno vpliva na (ne)uspešnost, predvsem pa na učinkovitost gospodarjenja z zasebnimi gozdovi. Lastnik gozda je tudi pod vplivom različnih družbenih omejitev, ki so posledica različnih družbenih interesov do posameznih vlog gozda, kar še dodatno omejuje gospodarjenje z gozdovi. Omenjeni razlogi pa pomembno vplivajo na konkurenčnost zasebnega sektorja.

Povezovanje lastnikov gozdov je gospodarsko pomembno, saj je povezovanje manjših gospodarskih obratov za skupen nastop na trgu v času, ko se trg globalizira in imajo zato na trgu prednost le velike gospodarske družbe, čedalje pomembnejše. Lastniki gozdov se morajo zavedati, da ima posameznik, ki nastopa izolirano, majhne možnosti za uspeh. Pomembnejše kot posamezen kratkoročni cilj je namreč, da dolgoročno ostaneš konkurenčen na trgu.

Organizacije lastnikov gozdov pa lahko poleg gospodarskih interesov zastopajo tudi druge interese svojih članov. Združevanje lastnikov gozdov je način, s katerim se da odpraviti pomanjkljivosti pri gospodarjenju z zasebno gozdno posestjo in povečati gospodarsko uspešnost in učinkovitost gospodarjenja z gozdovi (ŠINKO 1997).

7 METODA DELA

Spoznanja iz obravnavane problematike smo porabili pri načrtovanju raziskave. Za doseg ciljev raziskave smo uporabili metodo anketiranja, ki je predstavljala osnovo našemu nadaljnjemu delu. Pregledali smo različne anketne vprašalnike, ki so bili do sedaj uporabljeni v različnih drugih raziskavah s podobno tematiko. Ti anketni vprašalniki so služili kot pomoč, pri izdelavi anketnih vprašanj in odgovorov. Večina vprašanj je bilo zaprtega tipa. Raziskava je temeljila na

vprašalniku, ki je vseboval poglavja o splošnih značilnostih anketirancev, povezovanju lastnikov gozdov in novih tehnologijah pridobivanja lesa na gozdni posesti. Pred začetkom anketiranja smo opravili testno anketiranje, v okviru katerega smo anketirali pet lastnikov gozdov, ki smo jih kasneje ponovno anketirali in zajeli v vzorec anketiranja. Na podlagi izkušenj, pridobljenih tekom testnega anketiranja, smo določena vprašanja črtali iz vprašalnika ali pa jih ustrezno spremenili oziroma dopolnili. Anketiranje so opravili študentje podiplomskega študija Biotehničnih znanosti v okviru svojih študijskih obveznosti (spomladi leta 2006), ter revirni gozdarji, ki delajo na območju Brežice (konec leta 2005). V anketo smo želeli zajeti tiste lastnike gozdov, ki gospodarijo s svojim gozdom in so aktivni tudi na področju sodelovanja z drugimi lastniki gozdov. Gozdne posestnike smo anketirali po Sloveniji, ker smo želeli zagotoviti čim bolj heterogeno populacijo pretežno kmečkega prebivalstva. Enota anketiranja v raziskavi je kmečko gospodinjstvo, v katerem živi oseba, ki je v indeksu gozdnih posestnikov vpisana kot lastnik gozda na območju Slovenije ter gozdna posest v lasti članov tega gospodinjstva. Anketiranje je potekalo v obliki intervjuja na domu lastnika gozda, nekaj anket pa je bilo razdeljeno anketirancem, da so jih izpolnjevali sami. Ankete smo razdelili samo tistim anketirancem, katerih člani gospodinjstva so študentje gozdarstva. Ker je bila anketa opravljena v sklopu študijskih obveznosti je bila velikost vzorca $n = 52$. Za cilj smo si zadali, da bi anketirali lastnike z različno velikostno kategorijo gozdne posesti. Uvrstitev gospodinjstev v velikostne kategorije smo opravili na podlagi podatkov anketiranja.

8 REZULTATI RAZISKOVANJA

8.1 Osnovne značilnosti anketiranih gospodinjstev, ki vplivajo na rabo sodobnih tehnologij

Podatke o osnovnih značilnostih anketiranih smo zbrali z vprašanji o površini gozda, spolu in starosti anketiranca, številu članov gospodinjstva, načinu in kraju bivanja, nadmorski legi kmetije, oddaljenosti doma od večjega kraja, sedanjem socialnoekonomskem položaju, viru dohodka gospodinjstva ter oceni sedanjega ekonomskega položaja. Na ankete je odgovarjalo 88,9 odstotkov moških in 11,1 odstotek žensk, kar nakazuje, da so kmetije in gozdovi v pretežni lasti moških. Povprečna starost anketiranca je 48 let. V povprečju imajo gospodinjstva pet članov

od tega jim glavni vir dohodka predstavlja zaposlitev ali samozaposlitev, kmetijstvo, pokojnine in gozdarstvo. Gospodinjstva so od centra lokalne skupnosti povprečno oddaljena 4,8 km in so na nadmorski višini od 180 m do 850 m.

8.1.1 Velikost posesti

Povprečna velikost gozdne posesti med anketiranimi je znašala 15,59 ha. Na podlagi dejanske velikosti gozdne posesti smo anketirana gospodinjstva razvrstili v razrede.

Z analizo anket smo ugotovili, da se s spreminjanjem tipov posesti od čiste kmetije proti kmetijsko neaktivni posesti – nekmetijski posesti spreminja površina gozda. Splošen zaključek je, da je trend naraščanja deleža gozda v smeri od neaktivnih proti aktivnim kmečkim gospodarstvom in od majhne gozdne posesti k veliki.

8.1.2 Razdrobljenost posesti

Posest posameznih lastnikov gozdov ni vedno prostorsko zaokrožena v enem kompleksu, zato za gospodarjenje z gozdom ni pomembna samo velikost celotne gozdne posesti, ampak tudi njena prostorska razporejenost. Ni vseeno ali je posest na enem ali več delih – prostorsko ločenih kompleksih. Za gospodarjenje z gozdovi in načrtovanje nekaterih ukrepov je zaokrožena površina gozdne posesti pomembnejša kot posamezna parcela, čeprav so gozdne parcele tista prostorska enota, za katere se vodijo evidence o lastništvu (MEDVED 2000). Povprečno imajo anketirani svojo gozdno posest razdrobljeno na treh lokacijah, kar je zelo neugodno za gospodarjenje predvsem v najmanjši velikostni kategoriji.

V enem kompleksu imajo posest najpogosteje gospodinjstva z največ gozda, nad 20 ha in tista z najmanjšo posestjo gozda. Pri najmanjši posesti je takšna struktura razumljiva, zaradi majhne površine in že zato ni veliko možnosti, da bi gozdno posest imeli v več kompleksih. Pri največji posesti, nad 15 ha pa so to pogosto celki, kjer je celotna kmečka posest v enem kompleksu. V ostalih kategorijah je gozdna posest zelo razdrobljena.

V enem kompleksu imajo posest najpogosteje nekmetijske posesti (vse posesti so v enem kompleksu), mešane (31,8 odstotkov) in dopolnilne kmetije (31,3 odstotkov). Taka razporeditev je razumljiva, saj je nekmetijska posest največkrat majhna in kot smo ugotovili so bile majhne posesti v enem kompleksu. Manjša ko je odvisnost gospodinjstva od kmetijstva (od čiste kmetije proti nekmetijski

posesti), manj je posest razdrobljena. Razlog za tako strukturo je v tem, da imajo gospodinjstva, ki so bolj odvisna od kmetovanja večje površine gozda, kot pa tista, ki jim kmetijstvo ne predstavlja glavnega vira dohodka. Takšna sestava je neugodna z vidika racionalnosti opravljanja del. Z vidika lastnika gozda za gozdno posest v strnjem kompleksu veljajo nekatere prednosti, kot so: manj je načetih dni, racionalnejša je raba delovnih sredstev, večja je možnost rabe sodobnih tehnologij, kar vpliva na gospodarjenje z gozdom in gospodarnost dela, zato je smiselno spodbujati zaokroževanje razdrobljene gozdne posesti in povezovanje lastnikov gozdov, če želimo da bo gospodarjenje na zasebni gozdni posesti konkurenčno in odprto za sodobne tehnologije.

8.1.3 Socialno ekonomski status

Socialno ekonomske kategorije lastnikov gozdov kažejo iz katerih virov družina na kmetiji pridobiva dohodek. Za napoved prihodnjega razvoja zasebnih gozdov in možnosti uporabe sodobnih tehnologij je zelo pomembno, kako lastniki vidijo perspektivo ukvarjanja s kmetijstvom in torej svoj socialno ekonomski položaj čez 10 let. Zajet vzorec sedanjih in prihodnjih socialno ekonomskih statusov anketiranih gospodinjstev nakazuje trend, da bo prišlo do opuščanja kmetovanja in da se bo vedno več ljudi zaposlovalo izven kmetijstva. Zmanjševal se bo delež čistih kmetij in dopolnilnih kmetij. Povečal pa se bo delež mešanih kmetij, ostarelih kmetij in nekmetijske posesti.

Največ optimizma izvira iz odgovorov mešanih in dopolnilnih kmetij, ki menijo, da jih bo čez deset let še okoli 70 odstotkov s tem statusom, 19,2 odstotkov mešanih kmetij načrtuje, da se bodo v prihodnosti ukvarjali le s kmetijstvom, 30,8 odstotkov dopolnilnih kmetij pa načrtujejo da bodo prišli v mešane kmetije.

Da bi preprečili opuščanje kmetovanja in zmanjševanje deleža kmečkega prebivalstva, moramo v prihodnje z ustreznjšo agrarno politiko izboljšati posestne strukture kmetij. Kajti omenjeni dejavnik vpliva na gospodarjenje z gozdovi, pridobivanje in rabo lesa, predvsem pa tudi na drobljenje zasebne gozdne posesti, kar zmanjšuje konkurenčnost posesti.

8.1.4 Velikost in pogostost sečnje

Če želimo v zasebni sektor uvajati sodobno tehnologijo, je zelo pomembno tudi, da vemo kakšen je obseg sečnje in kako pogosto lastniki gozda izvajajo

sečnjo oziroma če jo sploh izvajajo. Količina možne sečnje je posledica naravnih danosti na katere lastnik le delno vpliva, lahko pa vpliva na pogostost sečnje. Gozdni posestniki, predvsem manjši nimajo vsako leto enakega obsega proizvodnje pridobivanja lesa. Domnevamo lahko, da je gozd pomembnejši za lastnike, ki se pogosteje odločajo za sečnjo. Rezultati ankete kažejo, da se s spreminjanjem velikosti posesti spreminja pogostost sečnje torej večja kot je posest, pogosteje izvajajo sečnjo.

8.1.5 Izvajanje del v gozdovih

Gozdni posestniki na različne načine opravljajo delo v svojem gozdu. Najpogosteje dela opravljajo sami (84,6 odstotkov) ob pomoči družinskih članov (71,2 odstotkov), odvisno od vrste dela, usposobljenosti, opreme in ekonomskega interesa. Poleg družinskih članov pa opravljajo dela tudi najeti delavci, sosedska pomoč, izvajalska podjetja ter prijatelji in znanci.

Razdrobljenost izvajanja del v gozdu predstavlja oviro pred rabo sodobnih tehnologij v zasebnih gozdovih. Prav tako pa predstavlja oviro tudi visok odstotek lastne izvedbe del. Tega problema se lastniki zavedajo, zato tudi menijo, da bi bilo potrebno sodobne tehnologije uveljavljati povezano.

8.2 Povezovanje lastnikov gozdov

Povezovanje lastnikov gozda ima v svetu marsikje že dolgo tradicijo. Lastniki se povezujejo na različne načine v različne organizacije, predvsem s ciljem racionalnejše gospodariti z gozdovi in boljše tržiti pridobljen les. Lastniki gozdov so v Sloveniji slabo povezani. Anketirani lastniki gozdov so dokaj naklonjeni različnim oblikam povezovanja z drugimi gozdnimi posestniki. 46 odstotkov anketiranih bi se povezovalo z drugimi gozdnimi posestniki.

Interesi za povezovanje so odvisni od velikosti gozdne posesti in socialnoekonomskega statusa. Največji interes za povezovanje kažejo lastniki manjših in večjih posesti. Lastniki gozda srednjega starostnega razreda kažejo večji interes do povezoovanja kot starejši.

Manjši gozdni posestniki velikostnega tipa posesti do 10 ha so najbolj zainteresirani za povezovanje (skupaj 62,2 odstotkov), ter lastniki gozdov, ki imajo posest večjo kot 20 ha (20,6 odstotkov). Takšna struktura je razumljiva, saj je za majhne gozdne posestnike povezovanje pomembno zaradi racionalnega gospodarjenja z gozdovi, velikim pa

je pomembno zaradi boljšega trženja svojega lesa. Največji interes za povezovanje imajo mešane kmetije (44,8 odstotkov) in dopolnilne kmetije (27,5 odstotkov). Ostarela gospodinjstva imajo najmanjši interes za povezovanje. Zanimivo je, da so tudi nekmečka gospodinjstva izrazila interes za povezovanje (3,5 odstotkov). Torej so lastniki gozdov, ki niso odvisni samo od kmetovanja bolj zainteresirani za povezovanje kot pa lastniki, ki jim edini vir preživetja predstavlja kmetija in gozd.

Anketirani najbolj poznajo Kmetijsko gozdarsko zbornico (poznajo jo 82,5 odstotkov anketiranih) in zadrugo (poznajo jo 57,1 odstotek anketiranih). Kljub temu, da je Društvo lastnikov gozdov na novo nastajajoča oblika povezovanja, je kar 23,8 odstotkov anketiranih seznanjenih s to obliko povezovanja.

Članstvo v različnih oblikah povezovanja je v tesni povezavi s socialno ekonomskim statusom gospodinjstva. Bolj kot je gospodinjstvo odvisno od kmetovanja kot vira dohodka (od čiste kmetije do nekmetijske posesti), bolj se ljudje vključujejo v različne organizacijske oblike povezovanja.

Največ je članov zadruga (83,3 odstotkov) in strojnega krožka (33,3 odstotkov) na čistih kmetijah, v ostalih kmečkih gospodinjstvih se delež članov zadruga in strojnega krožka zmanjšuje. Presenetljivo velik delež (16,6 odstotkov) nekmetijskih posesti je članov društva lastnikov gozdov (ne glede na socialnoekonomski status pa je 9,65 odstotkov anketiranih članov društev lastnikov gozdov), kar je posledica tega, da se društvo ne ukvarja samo z gozdarsko problematiko, ampak tudi združuje ljudi na podeželju v smislu družabnega življenja z organizacijo raznih ekskurzij, predavanj, dnevov društva itd.

Velikost gozdne posesti ne vpliva na članstvo v organizacijah. V povprečju je delež anketiranih, ki so člani organizacij ne glede na velikost posesti, približno enak.

Glede na ostale oblike povezovanja so anketirani z delovanjem Društva lastnikov gozdov najbolj zadovoljni (povprečna ocena 3,83). Glede zadovoljstva z delovanjem si sledijo strojna skupnost (povprečna ocena 3,40), zadruga (povprečna ocena 3,19), ter strojni krožek (povprečna ocena 3,07). Najbolj pa so anketirani nezadovoljni z Kmetijsko gozdarsko zbornico (povprečna ocena 2,43). Morda bi se na tem mestu lahko vprašali, kakšna je smiselnost delovanja in obveznega članstva v Kmetijsko gozdarski zbornici.

Z nobeno od organizacijskih oblik povezovanja anketirani v povprečju niso zelo zadovoljni ali zadovoljni z delovanjem, torej bi se po mnenju

anketirancev lahko delovanje posameznih oblik povezovanja še izboljšalo.

Oblike povezovanja je potrebno približati ljudem, jih seznaniti s prednostmi in priložnostmi, ki se jim ponujajo v okviru posamezne oblike. Pri tem ne smemo pozabiti, da različne oblike povezovanja niso sama sebi namen, ampak so namenjene ljudem, ki naj bi preko različnih oblik povezovanja večali svoj gospodarski učinek in zmanjševali notranjo konkurenčnost.

Pri povezovanju lastnikov gozdov je pomembno, da sodelujejo vse institucije, ki se jih povezovanje dotika. V prvi vrsti pa bi morala država zagotoviti ustrezen program, ki bo stimulatивно vplival na lastnike gozdov in jih med seboj povezal. Prvi koraki se že kažejo v spremembi Zakona o gozdovih (Ur.l. RS, št. 30-1299/02), ki omogoča državno finančno podporo društvom ob ustanovitvi, vendar le v povezavi s sredstvi strukturnih skladov EU. Poleg začetnih finančnih vzpodbud pri združevanju lastnikov gozdov, bi kazalo razmišljati tudi o višji stopnji subvencioniranja ukrepov v primerjavi s subvencioniranjem posameznika (MERTELJ, PAPLER-LAMPE, POLJANEC 2005).

Največjo vlogo pri povezovanju lastnikov gozdov lastniki pripisujejo sami sebi (povprečna ocena 4,08). Zelo pomembno je, da so se lastniki sami začeli zavedati problemov zasebnega sektorja gozdarstva, ter da vedo da se bodo posamezne oblike povezovanja lastnikov gozdov začele razvijati, samo če bodo sami dali pobudo in če bodo sami aktivno sodelovali tako pri organiziranju kot tudi delovanju.

Pomembno vlogo pri povezovanju ima tudi Zavod za gozdove Slovenije (povprečna ocena 3,89), ki je vsakodnevno v stiku z lastniki. Zavod za gozdove Slovenije mora sodelovati pri ustanavljanju in nadaljnjem delovanju povezovanja lastnikov gozdov ter nuditi strokovno pomoč.

Zanimivo pa je, da so lastniki dokaj velik pomen pripisali Kmetijsko gozdarski zbornici (povprečna ocena 3,17). Kot smo že ugotovili, so lastniki gozdov nezadovoljni z delovanjem zbornice, torej ta odgovor še dodatno nakazuje, da si ljudje želijo, da bi zbornica delovala bolj učinkovito na področju gozdarstva.

8.3 Možnosti rabe novih tehnologij pri gospodarjenju na zasebni gozdni posesti

Gozdna tehnika je neobhoden del današnje gozdne proizvodnje, hkrati pa predstavlja največji delež

njenih stroškov. Konkurenčnost gospodarjenja na zasebni gozdni posesti bomo lahko zagotovili samo z racionalno rabo delovnih sredstev, ter z uporabo modernejših tehnologij. Običajno pa spreminjanje tehnologij in s tem uvajanje novih tehnik dela spodbuja in zahteva spremembe na vseh področjih. Dejstvo je, da kratkoročno in srednjeročno ostaja v ospredju prizadevanje za zagotovitev enakih, če vsaj ne večjih dohodkov kmečkega prebivalstva ob sedanjih posestni in socialno ekonomski strukturi. To pa bomo lahko zagotovili le s povečanjem rabe delovnih sredstev najverjetneje ob spremenjeni posestni strukturi v smeri združevanja posesti (komasacija in arondacija) ali pa pri nespremenjeni posestni strukturi z sodelovanjem zasebnih lastnikov. Odnos lastnikov gozdov, do rabe novih delovnih sredstev in tehnologij ter posledice sodobnih tehnologij na lastnike gozda smo ugotovili z anketo. Izmed anketiranih lastnikov gozdov je le eden uporabljal pri sečnji in spravilu stroje za sečnjo in spravilo lesa, kar kaže na nepoznavanje ali pa nezaupanje sodobnim tehnologijam pridobivanja lesa ter na neprisotnost teh tehnologij v slovenskih zasebnih gozdovih.

Polovica vseh anketiranih lastnikov gozdov bi se bila pripravljena izobraževati o sodobnih tehnologijah in potem tudi delati s sodobnimi tehnologijami v zasebnih gozdovih. Potencialno mislijo, da so najbolj primerni za uporabo stroji za izdelavo lesne biomase (69,2 odstotka), sledijo zgibni polprikoličarji in stroji za sečnjo z 19,2 odstotki, ter večbobsenski žični žerjavi s procesorsko glavo z 11,5 odstotki. Pri tem smo opazili zakonitost, da se s povečanjem površine gozda spreminja odnos in pripravljenost za uporabo sodobnih tehnologij.

Ob sedanjih zmožnostih lastnikov gozda za opravljanje dela v svojem gozdu, bi se le 36,5 odstotkov anketiranih odločilo, da bi delo prepustili izvajalcem, ki opravljajo delo s sodobnimi tehnologijami. Bi pa delo oddali izvajalcem, če ne bi imeli opreme (57,7 odstotkov), če ne bi imeli časa (48,1 odstotkov), če bi bilo delo hitreje opravljeno (23,1 odstotkov), če bi bilo delo kvalitetneje opravljeno (46,2 odstotkov) in če bi imeli večji dohodek (65,4 odstotkov).

Do uporabe sodobnih tehnologij so nekateri lastniki gozdov skeptični, ker se bojijo, da bi se jim zmanjšal dohodek gospodinjstva, zato so navedli negativne posledice, ki naj bi jih po njihovem prinesle sodobne tehnologije.

Negativne posledice, ki naj bi jih po mnenju lastnikov gozdov imele sodobne tehnologije so: zmanjšala se bo možnost za delo v svojem gozdu (46,2 odstotkov) in zmanjšala se bo možnost za

pridobitev dohodka iz dela v svojem gozdu (36,5 odstotkov).

Lastniki gozda vidijo v sodobnih tehnologijah tudi prednosti, kot so: večja možnost za pridobitev dohodka (38,5 odstotkov), več časa za nove oziroma druge gospodarske aktivnosti (65,4 odstotkov), več prostega časa (46,2 odstotkov), zmanjšanje števila nezgod (76,9 odstotkov), povečanje stopnje negovalnih del (53,8 odstotkov) ter boljša realizacija možnih sečenj (75,0 odstotkov).

Zaradi majhne in razdrobljene posesti je sodobne tehnologije posamično težko oziroma skoraj nemogoče uporabljati v zasebnih gozdovih. Tega problema se zavedajo tudi lastniki gozdov, kar 78,8 odstotkov jih je prepričanih, da je smiselno sodobne tehnologije uvajati med lastnike gozdov samo, če bodo le ti povezani v različne organizacijske oblike.

9 ZAKLJUČKI

Slovensko gozdarstvo je nekonkurenčno za učinkovito delovanje v razmerah enotnega trga. Zaostaja tudi v učinkovitosti rabe proizvodnih virov in tržni organiziranosti (Nacionalni strateški načrt razvoja podeželja 2007 – 2013). Rdeča nit vseh aktivnosti, ki jih bo potrebno izvajati v prihodnje v slovenskih gozdovih bo morala temeljiti na uspešnem in učinkovitem gospodarjenju z zasebnimi gozdovi. To bomo dosegli tudi s povezovanjem lastnikov gozdov (MORI 2005).

Na gospodarjenje z gozdovi ter konkurenčnost zasebnega sektorja gozdarstva poleg naravnih danosti vplivajo tudi notranji vzgibi lastnika gozda za gospodarjenje, družbeni ter tehnični vidiki.

Posamezen lastnik izvedbo del v gozdovih dejansko usmerja sam s svojo pripravljenostjo oziroma nepripravljenostjo, da delo opravi. Vsak lastnik ima svoje cilje pri gospodarjenju z gozdom. Vendar so na splošno vsi usmerjeni k zmanjševanju negativnih posledic, ki jih prinašajo posebnosti zasebnih gozdov, zato je smiselno da se lastniki gozdov povežejo, kajti povprečni lastnik gozda doseže zelo malo ali skoraj nič. Da bi lastniki gospodarili čim bolj racionalno in učinkovito je potrebno skozi izobraževalni sistem in medije osvestiti lastnike gozda o smotnosti in koristnosti povezovanja lastnikov gozdov za doseganje večje konkurenčne sposobnosti.

Lastnik gozda je obdan z družbenim okoljem, ki lahko predstavlja omejitve pri gospodarjenju z gozdom, ki so posledica različnih družbenih interesov do posameznih vlog. Družbeno okolje bi moralo biti bolj naklonjeno različnim oblikam povezovanja.

Država bi morala podpreti prestrukturiranje gozdarstva, tako da bi trajnostno in ekonomsko učinkoviteje gospodarili z gozdovi. Država bi morala v prvi vrsti zagotoviti ustrezen program, ki bo stimuliral povezovanje gozdnih posestnikov, na primer preko davčne spodbude.

Zaradi posebnosti zasebnih gozdov je gospodarnost rabe sodobnih tehnologij vprašljiva. Za konkurenčno rabo sodobnih tehnologij pa vemo, da je pomembna količinska in prostorska koncentracija sečnje. To bomo lahko dosegli samo s povezovanjem lastnikov gozdov na različnih ravneh, tako na lokalnih kot tudi državni ravni. Torej v današnjih razmerah pri gospodarjenju v zasebnih gozdovih niso ključni problem tehnologije, ampak predvsem lastniki in njihov neinteres, neorganiziranost in nepovezanost.

Z rezultatov ankete smo ugotovili, da lastniki poznajo različne oblike povezovanja, vendar so zaradi negativnih izkušenj iz preteklosti negativno naravnani do novih organizacijskih oblik. Lastniki se zavedajo da so oni tisti, ki morajo dati pobudo za ustanovitev novih oblik povezovanja ter da morajo aktivno sodelovati pri ustanavljanju in nadaljnjem delovanju, če želijo da odločanje ne bo potekalo po sistemu od »zgoraj navzdol« ampak od »spodaj navzgor«.

Lastniki se zavedajo, da imajo veliko različnih organizacijskih možnosti povezovanja, vendar so poudarili, da v praksi te oblike ne dosegajo optimalnih ciljev. Pri tem se moramo vprašati ali morda nekatere oblike povezovanja ne nastajajo preveč stihijsko in ali so optimalno organizirane. Znotraj različnih organizacijskih oblik povezovanja moramo lastnikom ponuditi dobre strokovnjake, ki se bodo tržno obnašali, kajti le tako bodo lahko na skupnem evropskem trgu uspeli.

Anketirani so izpostavili nekaj negativnih in pozitivnih posledic uporabe sodobnih tehnologij.

Negativne posledice so:

- zmanjšana možnost za delo v svojem gozdu in
- zmanjšana možnost za pridobitev dohodka iz dela v svojem gozdu.

Pozitivne posledice so:

- povečana možnost za pridobitev dohodka,
- več časa za nove oziroma druge gospodarske aktivnosti,
- več prostega časa,
- zmanjšanje števila nezgod,
- povečanje obsega negovalnih dela,
- večja realizacija možnih sečenj.

Naša naloga, oziroma naloga stroke je, da pomagajo nevtralizirati slabosti in povečati pozitivne učinke.

10 DISKUSIJA

Gospodarjenje z zasebnimi gozdovi v Sloveniji je daleč od optimalnega. Lastnike gozdov pestijo različni problemi. Vsi ti problemi so se kopičili leta in leta in so pripeljali slovenski zasebni sektor do točke kjer je nujno potrebno ukrepati. Kako dati nov zagon lastnikom gozda za gospodarjenje je vprašanje in hkrati izziv stroki. Eden izmed ključnih vzvodov je povezovanje lastnikov gozdov v različne organizacijske oblike. Pozitivne izkušnje iz tujine in tudi nekaj svetlih primerov iz Slovenije so spodbudile lastnike gozdov k ustrežnejši organiziranosti. Lastniki gozdov so se začeli zavedati, da če ne bodo izboljšali svoje konkurenčne sposobnosti, jih čaka samo še nadaljnje nazadovanje. Povečanje njihove konkurenčnosti je danes odvisno predvsem od tega, ali se bodo znali in hoteli povezati v različne oblike povezovanja ter učinkovitosti delovanja organizacijskih oblik. Poleg tega, da se lastniki organizirajo, je potrebno tudi povečati stopnjo mehaniziranosti. Strojna sečnja prinaša spremembe v zasebni sektor, ki neposredno ali posredno vplivajo na lastnika gozda. Teh sprememb se lastniki gozdov počasi zavedajo. Premik v miselnosti se dogaja počasi, a vseeno bo potrebno narediti še veliko na področju povezovanja in izobraževanja, če želimo, da bodo sodobne tehnologije imele stalno mesto v zasebnih gozdovih.

11 POVZETEK

Zadnja leta nove tehnologije prodirajo tudi v slovenske gozdove. Vedno več lastnikov gozdov je odprtih za rabo sodobnih tehnologij. Za konkurenčno rabo sodobnih tehnologij je pomembna količinska in prostorska koncentracija sečnje. To bomo lahko dosegli samo s povezovanjem lastnikov gozdov na različnih ravneh, tako na lokalni kot na državni. Da bi ugotovili kakšna je dejanska možnost rabe sodobnih tehnologij je pomembno, da ugotovimo katere so tiste površine, ki so v zasebnem sektorju primerne za sodobne tehnologije (KRČ 2002, KOŠIR 2002) ter da preučimo posestne in lastninske razmere ter interes lastnikov. V ta namen smo opravili anketo med lastniki gozdov kjer nas je zanimalo kako lastniki gozdov poznajo različne oblike povezovanja, kakšna je njihova pripravljenost za sodelovanje z drugimi lastniki, kako so zadovoljni z delovanjem organizacij in kakšna je njihova pripravljenost, pri-

čakanja in posledice rabe sodobnih tehnologij v zasebnih gozdovih.

Rezultati ankete kažejo, da so interesi za povezovanje odvisni od velikosti posesti in socialno ekonomskega statusa. Največji interes za povezovanje kažejo lastniki manjših in večjih posesti, ter mešane in dopolnilne kmetije. Anketirani izmed organizacij, ki delujejo v zasebnih gozdovih najbolj poznajo Kmetijsko gozdarsko zbornico in zadrugo. Glede na delovanje so najbolj zadovoljni z delovanjem društev lastnikov gozdov, zadrugami in strojnim krožkom. Najbolj so nezadovoljni z delovanjem Kmetijsko gozdarske zbornice.

Anketirani lastniki gozdov se sami zavedajo problemov zasebnega sektorja gozdarstva in so največjo vlogo pri povezovanju pripisali sami sebi, kajti zavedajo se, da se bodo oblike povezovanja začele razvijati samo, če bodo sami dali pobudo in, če bodo sami aktivno sodelovali tako pri organiziranju kot tudi delovanju. Pomembno vlogo pripisujejo tudi Zavodu za gozdove Slovenije.

Polovica anketiranih bi se bila pripravljena izobraževati o sodobnih tehnologijah in potem tudi delati z njimi. S povečanjem površine gozda se spreminja odnos in pripravljenost za uporabo sodobnih tehnologij. Lastniki gozdov so še vedno skeptični do uporabe sodobnih tehnologij, vendar so izpostavili več prednosti, kot slabosti.

Zaradi majhne in razdrobljene posesti je sodobne tehnologije posamično težko oziroma skoraj nemogoče uporabljati v zasebnih gozdovih. Tega problema se zavedajo tudi lastniki gozdov, kajti tri četrtine jih je prepričanih, da je smiselno sodobne tehnologije uvajati med lastnike samo, če bodo povezani v različne organizacijske oblike.

12 VIRI

- AVSEC, F. 1998. Zadrugištvo, sodelovanje in konkurenca, Zadruga zveza Slovenije, Ljubljana, 45 – 71 str.
- DOLENŠEK, M. 2006. Strojni krožki 1994 -2006. (neobjavljeno gradivo).
- GLAS, M., KOVAC, B. in sod. 1990. Politična ekonomija tržne družbe. Opcija publishers in studium generale Univerze v Ljubljani, Ljubljana, 321 str.
- JEMPA, C.J., RHOEN, A.P., 1996. International trade a business perspective. Longman, London, 239 str.
- KLUN, J. 2002. Strojni krožek – možnost učinkovitejšega gospodarjenja in povezovanja lastnikov gozdov ter dodatnega dohodka od storitev. Seminarska naloga, Biotehniška fakulteta – podiplomski študij, (neobjavljeno gradivo), 10 str.

- KRČ, J. 2002. Sestojne in terenske možnosti za strojno sečnjo v Sloveniji. V: Zbornik ob posvetovanju: Strojna sečnja v Sloveniji, Gospodarska zbornica Slovenije, Združenje za gozdarstvo, Ljubljana, s. 21-33
- KOŠIR, B. 2002. Tehnološke možnosti strojne sečnje. V: Zbornik ob posvetovanju: Strojna sečnja v Sloveniji, Gospodarska zbornica Slovenije, Združenje za gozdarstvo, Ljubljana, s. 7-21
- MALOVRH, Š., 2005. Pomen povezovanja lastnikov gozdov za razvoj podeželja (študij primera: Društvo lastnikov gozdov mirenske doline). *Gozdarski vestnik* 63, št. 5-6, s. 269-280
- MALOVRH, Š., MEDVED, M., 2006. Associating o small-scale forest owners in Slovenia. V: *Small-scale forestry and rural development – The intersection of ecosystems, economics and society*. Poceeding of IUFRO 3.08 Conference, Galway, s. 282-288.
- MEDVED, M., 2000. Gozdnogospodarske posledice posestne sestave slovenskih zasebnih gozdov.- Disertacija, Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, 227 str.
- MERTELJ, J., PAPLER-LAMPE, V., POLJANEC, A., 2005. Analiza posestnega stanja za učinkovitejše zagotavljanje načrtovanih ukrepov v zasebnih gozdovih na gozdnogospodarskem območju Bled. - V: *Prihodnost gospodarjenja z zasebnimi gozdovi*, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, *Strokovna in znanstvena dela* 123, Ljubljana, s. 149 – 169
- MORI, J., 2005. Nove priložnosti za slovenske lastnike gozdov pod evropskimi zvezdami. – V: Winkler I. (ur.). *Prihodnost gospodarjenja z zasebnimi gozdovi v Sloveniji*. *Strokovna in znanstvena dela* 123, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, Ljubljana, s. 7-25
- ŠINKO, M., 1997. Organiziranost lastnikov gozdov v državah Evropske unije. *Sodobno kmetijstvo*, 30,11, Ljubljana, s. 485-489
- TAJNIKAR, M., 1994. Mikroekonomija s poglavji iz teorije cen. *Ekonomski fakulteta*, Ljubljana, 455 str.
- VESELIČ, Ž., 1994. Posestna struktura gozdov kot dejavnik gospodarjenja z zasebnimi gozdovi.- IX. Tradicionalni posvet kmetijske svetovalne službe: Kako izboljšati posestno strukturo v Sloveniji, MKGP – Uprava RS za pospeševanje kmetijstva, Bled, s. 29-33
- 1991. *Slovar slovenskega knjižnega jezika*, II. knjiga, DZS, Ljubljana
 - 2006. *Nacionalni strateški načrt razvoja podeželja 2007 – 2013 (predlog)*. Ljubljana, s. 19-21
 - 2006. *Bilten iniciativnega odbora za ustanovitev Zveze lastnikov gozdov*. Ustanovna skupščina. Ljubljana, 18 str.
- Zakon o zadrukah, Ur.l. RS, št. 13-1/92.
- Zakon o društvih, Ur.l. RS, št. 60-2789/95.
- Zakon o Kmetijsko gozdarski zbornici, Ur.l. RS, št. 41-2025/99.
- Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o gozdovih, Ur.l. RS št.67-7582/2002.